

sølvpletvarer med det såkaldte „Fakkelmærke“. Foreningen havde til støtte for sin nægtelse af at optage den pågældende i foreningen henvist til, at afgørelsen heraf — under hensyn til, at han ikke udelukkende handlede med varer henhørende under guldsmedebranchen — beroede på et skøn, ved hvis udøvelse foreningen måtte være frit stillet, og at foreningen herved tilstræbte at sikre opretholdelsen af en vis standard blandt medlemmerne, hvilket navnlig betingedes af kundekredsens størrelse. Domstolene kunne ikke anerkende, at foreningen i det foreliggende tilfælde var frit stillet med hensyn til optagelse af den pågældende, og under hensyn til, at en væsentlig del af foreningens medlemmer var indehavere af blandede forretninger og der således ikke fandtes at foreligge nogen berettiget faglig interesse for foreningen til at nægte at optage indehaveren af en blandede forretning, og at indehaveren af den blandede forretning i den jyske stationsby måtte antages at have en væsentlig erhvervsmæssig interesse i at stå som medlem af foreningen, blev foreningen kendt pligtig at optage den pågældende.

Medens således en forenings vilkårligt prægede nægtelse af optagelse i tilfælde, hvor den erhvervsdrivende har haft en berettiget erhvervsmæssig interesse i at blive medlem, er blevet tilsidesat af domstolene, har forholdet ligget anderledes, når optagelse er nægtet ud fra mere sagligt begrundede motiver. Som eksempel herpå kan nævnes Østre Landsrets af Højesteret den 19. januar 1949 stadfæstede dom (U.f.R. 1949, side 345). Et københavnsk stormagasin krævede Københavns Guldsmedeforening tilpligtet at optage stormagasinet som medlem, hvilket var en betingelse for at kunne forhandle varer fra de sølvvarefabrikanter, som havde eksklusiv forretningsforbindelse med foreningens medlemmer. Når foreningen havde nægtet at optage stormagasinet,

var det, fordi foreningen efter sine love kun optog personer, fra hvis virksomhed der udelukkende forhandlede varer henhørende under guldsmedebranchen, og foreningens bestemmelser, der blev håndhævet meget strengt, havde til formål at opretholde en vis standard blandt guldsmedestandens medlemmer. Uanset det om stormagasinet interesse i optagelse oplyste blev foreningen fritaget for at optage stormagasinet, idet der lagdes vægt på, at optagelsesbestemmelserne i foreningens love var tilstrækkeligt begrundet i rimelige hensyn til opretholdelse af en for branchen passende standard, og at de nævnte bestemmelser måtte antages at blive håndhævet med tilstrækkelig ensartethed og fasthed.^{1) 2)}

Ved domstolenes behandling af sager som de ovennævnte har de afgørende spørgsmål været, om på den ene side den, der søgte optagelse i foreningen, havde en berettiget erhvervsmæssig interesse i at få adgang til forhandling af de varer, som medlemsskabet muliggjorde, og på den anden side, om de aftaler, i kraft af hvilke optagelse fandt sted eller blev nægtet, måtte anerkendes ud fra samfundsmæssige hensyn. Hvilket af disse hovedsynspunkter domstolene vil tillægge afgørende vægt i fremtiden, kan der ikke på grundlag af de foreliggende konkrete afgørelser udledes noget sikkert om. Der synes dog at være en tendens i nyere domme til at tillægge den udenforståendes erhvervsmæssige interesse større vægt end efter den noget ældre domspraksis. Medens således Østre Landsrets dom i U.f.R. 1933, side 995, ikke fandt det uberettiget, at Den danske Boghandlerforening nægtede at antage en antikvarboghandler som rabatberettiget boghandler, idet der efter landsrettens afgørelse måtte gives boghandlerforeningen medhold i, at antikvarboghandleren havde interesser, der på væsentlige punkter gik imod forlæggernes og de almindelige sortimenters, fandtes ved Højesterets dom i U.f.R. 1944,

¹⁾ Det fremgår af sagen, at 3 højesteretsdommere afgav dissens. Disse dommere stemte for at tilpligte foreningen at optage stormagasinet, idet de fandt, at der ikke var nogen berettiget faglig interesse for foreningen i at nægte optagelse af stormagasinet, der måtte anses at have en væsentlig erhvervsmæssig interesse i medlemsskab.

²⁾ Forinden forelæggelsen for domstolene havde sagen været behandlet af prismyndighederne. Højesteretsdommen var overensstemmende med priskontrolrådets afgørelse, der efter indstilling fra prisanke-nævnet blev stadfæstet af handelsministeriet, jfr. priskontrolrådets beretning 1. december 1945—31. marts 1949, side 64—65.